

Landskap: *Västergötland* Upptecknare: *And Johansson, Herid*
Härad: *Kind* Berättare: *olika personer; se uppt. bladens
baksida!*
Socken: *Ö. Trölunda* Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: *1966* Född år _____ i _____

Skräddare, sömmerskor och konfektion. s. 1-39. LWF 131

Brev

bif. M. 16728.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Åhaga, Hid den 28 november 1966.

Till Folklivsarkivet Finngatan 8 Lund.

Insänder härmed mina uppteckningar till frågelistan L U F I31.
Denna frågelista tycker jag att det varit ganska bra och nöjsamt att
arbeta med. Största orsaken till detta är väl att det gick ganska
bra att finna sakkunniga och villiga berättare om såväl det ambuler-
ande, som fasta skrädderiet. Hoppas nu också att det finns något av
värde för folklivsarkivet att finna i de uppgifter, som jag har fått.
Var god och per omgående sänd mig uppteckningspapper. Som synes har
jag använt en del sådana av äldre modell. Jag har nu ej ett enda så-
dant papper kvar och frågelistan L U F I32 obesvarad.

Högaktningsfult.

ACC. N:R M. 16728:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

SKRÄDDARE: SÖMMERSKOR OCH KONFEKTION. L U F 131.

LUF 131.

Ambulerande skräddare.

Ambulerande skräddare fanns det här i orten i äldre tid. Självt minns jag dem ej. De började att upphöra med sin ambulerande verksamhet under mina barnår. Alla skräddare här i bygden gick omkring och sydde i hemmen tills de började med fast verksamhet. Berättaren Emil Anderssons fader var skräddare och två av hans äldre bröder arbetade, som skräddare åt fadern. Emil Andersson hade ej varit med om ambulerande skrädderi, men han visste allt om detta. Fadern och bröderna berättade om detta vid sin hemkomst. Emil Andersson hade blott delvis varit sin fader och äldsta broder behjälplig med skrädderiet, men ej förrän de hade fast skrädderi. Den ene av hans bröder hade sedan de slutade med det ambulerande skrädderiet, fast sådant. Först tillsammans med fadern och efter hans bortgång 1913 bedrev han denna rörelse ensam. Den andra brodern arbetade också i faderns skrädderi, först som ambulerande och sedan i det fasta skrädderiet till 1910 då han emigrerade

29/11

ACC. N:R M. 16728:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
2, LUND

till Amerika. Exakt när de slutade med det ambulerande skrädderiet kunde berättaren ej ange, men troligen en av de första åren under 1900 talets början. Det är väl också troligt att de andra skräddarna slutade ungefär samtidigt. Det var allmänt under denna ~~XXX~~ tid att man anlidade hemskräddare. Det förekom då inom alla familjer. Några nämnvärda möjligheter att på annat sätt skaffa sig kläder här på orten, var i äldre tid, i det närmaste uteslutna. Så någon nämnvärd åtskillnad i detta fall förekom ej. Det är dock möjligt att någon från den tidens överklass (det fanns också sådana här) som hade råd och tillfälle m, m, till att åka till städerna, köpte eller beställde, åtminstone delvis sina kläder där. Berättarens fader hette Anders Svensson. Han var född och bodde på ett torp under Mölneby, som hette Svenstorpet. Detta torp hade hans fader, som också var skräddare, innehaft före honom. Han flyttade från detta torp och till ett annat, som heter Åsen 1889. På Åsen bygde han under 1900 talets ^{senare} ett nytt bostadshus och friköpte ~~torpet~~ 1908. Det är samma ställe, som han själv senare hade fast skrädderioch efter honom hans son Notarius Andersson. Det äges nu av en annan av hans söner Emil Andersson. En av hans andra söner, som också var skräddare till hans emigrerade hette Karl.

ACC. N:R M. 16728:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
3 LUND

I stort sett var det inom socknen, som han hade sitt verksamhetsområde. Det förekom dock att han också var i de närmaste omgivningarna i grannsocknarna. Några gesäller förutom de två sönerna hade han ej, sedan dessa blev så gamla att de kunde kunde börja att sy. Inna dess dess hade han någon gång haft gesäller, men det hade berättaren ej något minne av. På ett sätt kan väl yttryckas att hans ambulerande verksamhet var säsongbetonad, i så motto, att det kunde vara olika bråttom. För många som ville ha sytt på en gång, till en viss tidpunkt, och sedan vissa dödperioder. För övrigt var den ej säsongbetonad, han var ute och sydde året runt. När han ej var ute och sydde hade han sitt torp att arbeta med. Han hade dock i regel så mycket att göra att han ofta och för det mästa fick lega för arbetet på torpet. Det var innan barnen blev så stora att de kunde utföra arbetet på torpet. Det var ej vid regelbundna eller vissa bestämda tider, som han kom till de familjer, som anlidade honom. Det var vid behov och efter överenskommelse parterna emellan. Mat och husrum ingick alltid under tiden. Endast om han var till någon nära granne och sydde, gick han hem över natten. Han åt dock på det respektiva stället.

ACC. N:R

M. 16728:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2/

På de större gårdarna åt han i köket med tjänarna. Ofta var det dock så att det var många tjänare och trångt vid bordet, då fick skräddaren och hans eventuella gesäller ett särskilt bord. På de vanliga bondgårdarna och jämnförbara ställen, där husbondefolket och tjänarna åt vid samma bord, åt också skräddaren, om det fanns plats för honom. Om det ej fanns plats vid det ordinarie bordet - de var under många år 3 st. - fick de särskilt bord. I så fall brukade i regel husbonden att också äta vid detta bord. Som jag förut nämnt brukade han ej att gå hem mer än ifrån något närbeläget grannställe. Arbetsplatsen var olika i de olika hemmen. Bondgårdarna hade här i äldre tid, ganska stora bostadshus och hade följaktligen gott om utrymmen. Under sommartiden var det inget problem ~~NA~~ i sådana hem. Det fanns i regel rum, som ej användes av familjen. Under vintertiden måste de ju få ett rum, som fanns eldstad uti. Under denna tid fanns det nämligen ej det i de gamla husen, i varje rum. I hem med mindre utrymmen kunde det ofta vara trångt och besvärligt. Denne skräddare hade under rätt många år innan han slutade med den ambulerande verksamheten, två av sina söner med sig, som gesäller. Mäster själv var givetvis ansvarig för arbetets utförande. Gesällerna fick börja med enkla

ACC. N:R M. 16728:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

5 —

enkla saker och de svårare momenten undan för undan, så fort som mästern ansåg att de var kompetenta till att göra det. Att sy rockar ansågs så väl förr, som nu, för den största konsten inom detta fack. Fördelningen av arbetet emellan mästern och lärningar, var till stor del beroende av om dessa var nybörjare eller mera vana. I huvudsak fick skräddaren taga med sig vad verktyg han behövde. Att kunden skulle hålla vissa redskap, förekom ej. När symaskinerna började att komma fanns det vissa hem, som hade sådana, då kom man överens om att skräddaren ej behövde att taga sin maskin med sig. Dessa var alltid svåra att frakta på dåliga vägar. Det fanns också hem som han förut varit till och viste att de hade vissa av de redskap, som han var tvungen till att ha, men i stort sett fick han ha behövliga redskap med sig. Det var kunden, som skaffade tyget i de flesta fall så långt som den ambulerande skräddarens rörelsen varade. Tråd kunde kunden ha skaffat, men i de flesta var det överenskommit att skräddaren skulle ha den med sig. I mera äldre tid var det ensamt hemmavävt tyg, utom i vissa undantagsfall. Under de senare åren var det blandning, såväl hemvävt, som köpt tyg. Om detta då var olika för olika plagg, kunde berättaren ej ange, han mindes ej hur det var i detta fall.

ACC. N:R M. 16728:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.

Det var i första hand till männen han sydde. Till kvinnor sydde han ej alls. Till pojkar sydde han, men i regel ej förrän de var i 12 årsåldern. De manliga tjänarna fick i behov sytt vid hans besök hos husbondefolket. De slag av kläder, som han sydde var i stort sett följande. Finkostymer för helgdagsbruk, kostymer av grövre tyg för användning mer i vardagslag vid auktioner och dylikt. Vinteröverrockar och s, k, resekappor, dessa kappor avsedda för vinterbruk var av tjockt tyg och fodrade, för sommarbruk av tunnare tyg. Pälsar förekom också och även bonjour förekom. Bland den fattiga befolkningen denna tid förekom dock ej så stort urval av kläder av skilda sortiment. Vad berättaren känner till lämnade hans far inga sömnadsdetaljer, som sedan skulle utföras av andra. Han lämnade alla plagg färdigsydda. Modellen bestämdes av kunden i samråd med skräddaren. Under denna tid fanns det ej mycket av modeller att välja på. Någon modejuernal hade han ej förrän senare någon gång 1912-13. Berättaren fader Anders Svensson använde sig aldrig av någon modejuernal. Vid måttagning använde han sig av ett fint snöre. Det var väl en metod, som troligen alla de gamla skräddarna från en äldre tid hade använt sig av. Han frångick ej denna vana utan fortsatte med detsamma, även sedan

ACC. N:R

M. 16728:2

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

han började med fast verksamhet. Denna måttagning med snöre tillgick så. Han hade ett snöre ^{för}byxor, ett för väst och ett för rock. Vid ~~MAXXXX~~ måttagningen gick han efter ett vist bestämt system. Han började altså måttagningen av ett vist plagg från en bestämd och alltid densamma utgångspunkten. Vid varje sådan uppmätning knöt han en knut. Vid tillskärningen viste han sedan ordningsföljden på knutarna och utförde tillskärningen därefter. Även hans ^{son}Notarius, som fortsatte det fasta skrädderiet efter honom, fortsatte med detta måttsystem så länge han ~~KAM~~ var skräddare. Hur tillskärningen tillgick så långt tillbaka, som under den ambulera tiden är värre för mig att skildra. Men enligt berättaren använde man sig av en ganska enkel metod. Jag skall återkomma x till detta vid uppteckningen av de fasta verkstäderna. Provningsen tillgick så, att man efter tillskärningen sydde samman plagget i den form, som det fått efter tillskärningen. När plagget -det var i regel rockar av skilda slag, som var nödvändigast att prova-blev provade på vederbörande och de ej passade, som önskat var, ritade skräddaren med krita, där eller dit, som han önskade att flytta sömmen. I vissa fall tog han med prulen loss den befintliga sömmen-hopnockningen och med knappnålar fästade plagget, som

ACC. N:R

M.

16728:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
8 LUND

han genom denna åtgärd skulle ge en bättre passform. Pressning var en åtgärd, förr som nu, för att ge tyget i det sydda plagget, ett slätare och bättre utseende. Under den ambulerande tiden hade dessa skräddare ej så mycket av pressjärn av skilda slag. Fodringarna med välpressade kläder av skilda slag, kom något senare och jag skall även återkomma till detta senare under uppteckning av den fasta verksamheten. Lagning och ändring var allmänt förekommande, liksom vändning av slitna kostymer. Belysningen var många gånger ett problem under den mörka årstiden. Enligt berättaren fick den ordnas på bästa möjliga sätt. Det var också olika med detta i de olika hemmen, beroende av olika tillgång till belysning. Något elektriskt ljus fanns ej på denna ort i något hem, under denna tid. Om man räknar med så långt äldre tid att ej heller fotogen var vanlig här, så blev nog likheten med belysningen i stort sett lika i alla hem. Talgljusen och lysstickorna var det troligen ej så stor skillnad på i de välbärgade eller fattiga hemmen. Arbetsdagen kunde vara ganska varierande, beroende av hur brått man hade. I vanliga fall började arbetsdagen kl. 6 eller 7 på morron och till kl. 8 på kvällen. En tid före jul brukade det liksom mycket annat denna tid att vara särskilt bråttom.

ACC. N:R

M.16728:9

FOLKLIVS-
ARKIVET
9. LUND

Då kunde arbetsdagen vara från kl.6 på morron till kl.12 på natten. Det hade också förekommit att han och hans söner vid något tillfälle, när lovade kläder skulle vara färdiga till en bestämd dag, hade fått sy ett helt dygn i följd. Berättaren vill minnas att det tiden före det ambulerande skrädderiets upphörande kostade 3 kr. att få sytt en kostym ~~xx~~ hemma. Det var altså då byxor väst och rock. 50 öre kostade det för ensamt byxor. För detta pris skulle skräddaren altså ha även mat och logi.

Rent socialt sett hänfördes väl ej skräddaren denna tid till någon av de högre samhällsgrupperna. Som ofta var fallet i äldre tid räknades en människas anseende i första hand efter hennes ekonomiska ställning, bortsett ifrå om hon gjorde någon samhällsnyttig insats eller ej. Till denna kategori av människor med gott anseende, kunde den ambulerande skräddaren ej vänta sig att bli räknat. Mera mänskligt sett på anseende, så torde de flesta av de ambulerande skräddarnas varit ganska bra. Detta anseende kunde dock vara ganska olika beroende av deras yrkesskicklighet, uppförande m.m. För sitt levebröds skull, måste nog dessa ambulerande skräddare göra sitt bästa i båda nämnda fall. Någon särskilt bestämmd umgängeskrets hade ej berättarens fader. Det var i första

ACC. N:R

M. 16728:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
10 LUND

hand släkt och grannar. Bland dessa fanns såväl bönder, som torpare och hantverkare av skilda slag. Anders Svensson hade ej några allmänna förtroendeuppdrag. Alla hantverksmässiga yrken i äldre tid ansågs väl för att vara ganska bra. Men det är dock troligt att skräddarens ej ansågs för att vara så bra, som t, e, x, en skicklig smeds. I varje fall ansågs det fysiskt sett, för att vara mycket lättare än smedens, snickarens, murarens m, fl. Den här omnämnda skräddaren hade ingen särskild utbildning från skolor av något slag. Han hade lärt sig yrket av sin fader, som likt honom var såväl torpare, som ambulerande skräddare.

Några särskilda skämthistorier, talesätt eller ordstäv om skräddare-värda att uppteckna-känner jag ej till.

Jag ~~en~~minnar mig dock en nu: Det var en person, som yttrade sig så när han skulle framhålla att han tyckte sig ha det svårt och besvärligt på mångahanda sätt. Det är j--kligt att ha blivit ^{skräddare} människa, det hade varit bättre att blivit skräddare eller skomakare.

Vad som gäller dessa ambulerade skräddare vill jag uppteckna följande, som berättaren omtalade vid mitt besök hos honom.

Några direkta frågor om detta finns ej i frågelistan, men har dock samhörighet med densamma.

ACC. N:R M. 16728: //

FOLKLIVS-
ARKIVET
// LUND

När den ambulerande skräddaren Anders Svensson, med sina båda söner, som medhjälpare hade fått råd att köpa en symaskin var de både stolta och glada över detsamma. Men de var också mycket rädda och aktsamma om densamma. Efter tidens förhållanden var en symaskin mycket dyr och värd att vara aktsam om. När de skulle ha maskinen med sig var de rädda att den skulle bli skadad under transporten. Vägarna här var på den tiden mycket dåliga. Det var ej heller många av kunderna som hade s, k, fjädervagnar, som i någon mån kunde dämpa stötarna på de ojämna och steniga vägarna.

Sedan de hade skaffat sig symaskin, var det i regel kunden, som ~~XXXX~~ fick hämta densamma, förutsatt att han hade något dragdjur att köra med. Om det ej var för långt till kunden bar de symaskinen.

De tog då en stör, en riastör~~x~~ eller dyligt, som de fäste maskinen vid och bar den sedan på axlarna. Om det var lång väg till kunden förfor de på samma sätt den dåliga ~~XXXX~~ eller dåliga delarna av vägen och de bättre fick den åka på den avsedda skjutsen.

När de slutade med det ambulerande skrädderiet, var det många av kunderna, som blev arga för att de ej som förut kom till deras hem. En sådan kund blev så arg när de nekade att komma, att han ^{23/}beställde sina kläder av dem. Han tog en skräddare från en annan socken som ej hade slutat med det ambulerande skrädderiet.

ACC. N:R M.16728:12.

FOLKLIVS-
ARKIVET
/2 LUND

Skräddare med uteslutande fast verksamhet.

Innan jag börjar att besvara frågelistans frågor om fast verksamhet, anser jag det nödvändigt att besvara den i fråga två av skräddareverkstäderna här. Anledningen till detta är att det var en ganska så stor skillnad på dessa två.

Som jag förut nämnt i mina uppteckningar om den ambulerande skrädderiet fortsatte denne skräddaren Anders Svensson med uteslutande fast verksamhet. 1907 började skräddaren C.G. Algren med fast verksamhet och före honom hade hans läromästare Karl Snell haft liknande verksamhet. En skräddare till med namnet Fast ~~KXX~~ fanns också vid samma tid. Denne Fast har jag ej kunnat få några upplysningar om, några bestämda sådana, men han slutade troligen omkring 1910. Under några år torde det altså ha funnits 3 st. skräddare med fast verksamhet här inom socknen.

Skräddaren Anders Svenssons verkstad var inrymd i bostadshuset. Han började med den fasta verksamheten något år efter 1900 talets början och fortsatte med detta till sin bortgång 1913. Sonen Notarius övertog då rörelsen och fortsatte med densamma

ACC. N:R M. 16728:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

13 —
till några år inpå 50 talet. De senaste åren hade han dock ej någon full verksamhet. Vad som beträffar denna verkstad, tar jag mig friheten att uppteckna mera fritt, utan att direkt följa frågelistans frågor. Jag tror att det blir bäst så för att slippa en upprepning av svaren, när jag upptecknar om C.G. Ahlgren.

Efter sin ambulerande skräddarverksamhet började Anders svensson med fast sådan. Han hade å dåvarande torpet Åsen byggt ny bostad. I detta nya bostadshus var verkstaden inrymd. Det var ett rum beläget intill köket och med direkt ingång från detsamma. Det var en liten verkstad. Den hade också direkt ingång från husets s, k, storförsta. Som medhjälpare hade han 2 av sina söner och vid vissa tillfällen även sonen Emil-berättaren. Sonen Karl slutade 1910 och emigrerade till Amerika. Anders Svensson gick bort 1913. Efter hans bortgång övertog sonen Notarius skrädderiet: allmänt kallad Tarius på Åsen. Förutom någon tillfällig hjälp av brodern Emil var han ensam skräddare utan gesäller. Varken fadern eller brodern och han själv hade någon teoretisk utbildning av något slag inom yrket. Eftersom Notarius ej heller sedan han blev ensam hade några kringvandrande gesäller, var det helt och hållit på det gamla sättet, som han fortsatte skrädderiet. De kringvand-

ACC. N:R M. 16728:14

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

124

rande gesällerna förde ofta nyheter med sig från de andra arbetsplatserna, som de kom. De var ofta mycket-förutom vissa undantag-mycket skickliga skräddare. Eftersom de i regel ej var så längen på varje plats, fick de också i regel lära sig något på varje sådan plats, som ofta blev en nyhet, till nästa plats de kom. Eftersom Tarius på Åsen ej hade några gesäller fick han alldrig genom dessa några sådana nyheter inom yrket. Han följde helt den gamla och från barndomen invanda linjen. Han följde dock med, åtminstone till en del, tidens utveckling på området. Måtttagning med snöre fortsatte han dock med så längen, som han utövade skrädderiet. Trots att han i stort sett höll sig till det gamla, hade han arbete med att sy vad han hann med. Jag har själv haft kläder som Tarius sytt. Min konfirmationskostym var den sista, som han sydde åt mig, det var år 1916. Jag övergick sedan till C.G. ahlgren den verkstaden var också belägen här i byn. Åsen är beläget 3 k, m från kyrkbyn. Trots att han ej hade någon teoretisk utbildning och ej från början sytt under någon annan skräddare än sin far och alltså sedan blott haft sin egen praktik, kunde han förunderligt nog, få en ganska god passform, om ej på alla, så åtminstone på rätt många plagg. Det direkta syarbetet var grundligt och regält ut

ACC. N:R

M. 16728:15

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

utfört. Tyger som kunderna fick köpa tillhanda höll han. När han såväl, som andra skräddare här i bygden började med fast verksamhet, ^{de} hade ej så mycket med tyger. Lagret av detta ökades dock undan för undan. Skräddarna började också under mera senare år att ha prover på olika sortement av tyg. Kunden kunde då beställa av vilket tyg han ville ha till ett också på dessa prover angivet pris. I början av den fasta verksamheten var det ganska vanligt att kunden hade tyg med sig. Detta försvann dock allt mer och mer för att nu och under senare år, blott förekomma i mera enstaka fall. Orsaken till detta var flera. Den nämnda provkollektionen, större lagerföring av skräddaren, affärerna slutade med att sälja ~~tyger~~ ^{tyger}, m. En bidragande orsak var också att skräddarna gärna ville sälja tyget själva och det var betydligt mycket ^{ibland} att få sytt om kunden medförde tyg själv. Efter första världskrigets slut och i en viss mån före, började de yngre och även vuxna pojkar att mer och mer beställa sina kläder av C.G. Ahlgren. Tarius på Åsen hade dock många av sina gamla kunder kvar, han var ensam då till att sy och hann ej med fler än dessa. C.G. Ahlgrens skrädderi var också av modernare slag och den yngre ~~generationen~~ generationen började att få andra fodringar, som Tarius med sina i många avseenden ~~var~~

ACC. N:R M. 16728:/6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16, —

äldre metoder, hade svårt att tillfredsställa. Tarius på Åsen hade inga offentliga uppdrag eller deltog något nämnvärt i det offentliga livet, varken av politisk art eller annat. Umgänge hade han dock rätt mycket med grannar m,m, De var också många syskon och alla förutan Emil var gifta. De kom ofta med sina familjer till Åsen för att hälsa på. Särskilt var förhållandet så, så länge en modern levde.

Notarius Andersson var också ogift, han var född 1877 och avled 1961 altså 84 år gammal. Vid sin bortgång var han den sista skräddaren av den riktigt gamla stammen här på orten.

ACC. N:R M. 16728:17.

FOLKLIVS-
ARKIVET
17, LUND

Skräddare med uteslutande fast verksamhet.

C.G Algrens Skrädderiverkstad Hid. Berättare hans son Bengt Ahlgren.

Som jag förut upptecknat torde det under början av 1900 talet ha funnits 3 st.skrädderiverkstäder under några år. Det var Anders Svensson Åsen. C.G.Algren, som hade sin verkstad här i kyrkbyn. Han började med denna verkstad 1907. Hans första läromästare hade också fast verkstad till sin bortgång några år innan Algren började sin rörelse, så dessa två var ej samtidigt någon gång. Hans namn var Karl Snell. Det fanns också en skräddare som hette Fast, som troligen slutade omkring 1910. Det skulle altså ha varit Svensson, Algren och Fast, som under åren 1907-10 haft skrädderirörelse samtidigt. C.G. #lgrens verkstad var liksom Svenssons inrymd i bostaden. Denna byggnad, som nu sedan några år tillbaka är riven på grund av dess närhet intill allmän väg, som skulle breddas och rättas-var från början bygd till lanthandel och även använd, som sådan. Skrädderiverkstaden-den forna affärslokalen-användes endast för sitt ändamål.

Om man räknar med tiden när han började med verksamheten och senare år, blev det en viss skillnad på redskapen. På detta område

ACC. N:R M. 16728:18.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

18, —

som alla andra skedde en viss utveckling. Många av redskapen var av samma slag, som de äldre och skulle användas för samma ändamål men var av nyare och ändamålsförbättrade tillverkningar. Symaskiner fanns å denna verkstad redan från början. Dessa blev med tiden ersatta med större och bättre sådana s, k, skräddaremaskiner. Strykjärn fanns av större och mindre modeller för användning till olika pressmoment. Ett lättare sådant, som användes till underpress stod för jämt-den tid som det ej användes-på kökets ved spis, detta för att det alltid skulle vara varmt till att använda. De större ~~XXX~~ pressjärnen eldades med träkol. Kolet fylldes inuti järnet. Till att få önskat hets på fyren och följaktligen den värme, som önskades på järnet, använde man sig av en liten blåsbälg. Under mitten på 30 talet övergick man till elektriska pressjärn. Måttband, saxar, vax, vinkel, linjal, prul, mosa, pressbräda, var andra nödvändiga redskap. Pressbrädan var tillverkad av plank i halvmåneformigt utseende. Den skulle vara släthyvld och fin. Mosa eller mosas, var en dyna av tyg, som användes till blötning av sömmar före pressning av desamma. Arbetet var organiserat så att det var skräddarmästaren, som var ansvarig för det hela. Det var också han, som förestod måtttagningen, kom överens med kunderna

ACC. N:R M. 16728:19.

FOLKLIVS-
ARKIVET
19. LUND

om tyg och tillbehören till plagget. Han företog också all provning och bestämde med kunden när det var färdigt för avhämtning. På hans lott kom också den mera avancerade sömnaden och tillsyn och undervisning av lärningar. Lärningarna fick börja med de enklaste sömnadsmomenten. I regel var det så att de fick börja att sy på byxor, sedan västar och undan för undan som de lärde sig slutligen rockar av skilda slag. Var det så att alla var fullt utbildade, fick de skiftas åt med att sy de olika plaggen. Skräddarmästaren själv höll sig dock gärna till rockar, förutsatt att han hade medhjälpare, som sydde de andra plaggen. Ahlgren hade som mest tre st. medhjälpare. Vissa tider två, och även en. När han ej hade mer än en, det förekom också när han hade två, och de sista åren när han var ensam, hade han en byxsömmerska, som sydde i sitt hem. Algrens medhjälpare hade samtliga-utom nämnda byxsömmerska-såväl mat, som logi hos honom. Mat och logi ingick i arbetslönen. Av Algrens kvinnliga familjemedlemmar var det ej någon som hjälpte till i skrädderiet. Hans äldsta son berättaren Bengt Ahlgren började att sy faderns skrädderi och fortsatte med detta i många år till han öppnade eget skrädderi här i byn. En av hans söner, som är dövtum, började också i yrket, men kunde ej fortsätta, han

hade på grund av sitt lyte,svårt för att fatta och lära sig. När Algren 1907 började sin skrädderirörelse här i byn,var han ogift i några år. Han hade då en hushållerska,som var änka till hans första läromästare Karl Snell. När hon hade tid deltog hon med olika arbeten i skrädderiet. Hon hade varit sin man behjälplig i hans skrädderi och var ganska kunnig. Pressning och byxsömnad var dock det mästa,som hon var Algren behjälplig med.

Algren sydde nästan alla under han skräddaretid förekommande ~~exp~~ herrplagg. Byxor,västar,rockar,såväl varje plagg för sig,som i hela kostymer,det sistnämnda var mest förekommande. Kostymerna var av skilda tygslag,finare sådana för helgdagsbruk,grövre för mera alldagligt bruk. Sportkostymer,vinter och sommaröverrockar, reskappor för såväl vinter,som sommarbruk,sportpälsar,resepälsar, storvästar,frackar,bonjour samt jackett. Det sistnämnda plagget förekom här under några år före första världskriget och början av dessa år. Sedan började såväl bonjour,som jackett att så småningom att försvinna. Jackett var ingen bland den bredare befolkningen,vanligt förekommande klädesplagg. Det var mera en överklass företeelse och bland klädsnobbar. Algren sydde blott till män och i vissa fall till yngre pojkar.Konfirmationskostymer var vanligt.

ACC. N:R M. 16728: 2/.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

21

att sy. Om man räknar med något äldre tid var dessa konfirmations kostymer de första kostymer i sin helhet, som pojkar här på orten fick. Det var i regel den kostym, som i helhet var sydd av en skräddare. Den var också den första kostymen, som man fick med långbyxor. Jag tar mig själv till exempel i detta fall. Jag konfirmerades 1916 14 år gammal. Den kostym, som jag då fick till detta tillfälle, var den första kostym som jag hade, och mina första långbyxor. Till kvinnor sydde ej C.G. Ahlgren. Hans son berättaren Bengt Algren sydde något kvinnokläder de sista åren han arbetade i sin faders skrädderi, men detta deltog ej fadern alls uti, det fick han ha för sej själv. I början av hans verksamhet var det likadant för honom, som för alla skräddare denna tid börjat med fast verksamhet att kunden hade tyg med sig. Han började dock genast med att lagerföra tyger och undan för undan blev det så att kunderna köpte tyget av honom. Sedan mitten av 20 talet förekom det blott vid enstaka tillfällen att kunden hade tyg med sig. Under de senare åren och nu förekommer det mycket sällan. Modellen bestämdes i regel i samråd mellan kunden och skräddaren. Skräddaren som fackman, måste för kunden förklara hur en eventuell nymodig modell såg ut, som färdigsytt plagg.

ACC. N:R M. 16728:22.

FOLKLIVS-
ARKIVET
22 LUND

Något bestämt år när det blev sedvanligt att skräddarna här på orten hade modejournaler kan jag ej ange, men troligen var det något av åren 1912-15. Det var en grossistfirma i skräddarebranschen Nils Norling Göteborg, som genom sina resande här på orten lämnade dessa modejournaler. De sattes upp på skräddareverkstadens väggar. Algren tog mått med måttband av tyg och antecknade måtten i en bok, där han förut skrivit kundens namn, plagg, modell, tyg och när beställningen skulle vara färdig. Tillskärningen tillgick efter ett vist system. Det var och är fortfarande olika benämningar på dessa olika system eller tillskärningsmetoder. Ett benämnes för svenskt ett för tyskt ett för engelskt. Det var det engelska systemet, som Algren i huvudsak använde sig av. Hans son berättaren Bengt Algren använder sig av en kombination av samtliga dessa system, som numera anses för att vara de bästa. Själva arbetsmomentet med tillskärningen, är mycket svårt att beskriva, av en icke fackman. I korthet tillgick och tillgår det så, att man ritar på ett papper ut plagget. Denna ritning försiggår efter de mått, som man tagit på kunden. Det är då, som de olika systemen kommer till användning. Efter det utritade mönstret på papperet skäres sedan plagget sedan till. Tillskärningen av byxor och västar, är liksom

att sy den, betydligt lättare än rockar.

Spegel fanns. Berättaren vill minnas att han fader talat om, att när han började verksamheten 1907 var arbetslönen kr. 750 per kostym, alltså för byxor, väst och rock. Sedan steg arbetslönen så småningom. 1925 när berättaren började att arbeta i faderns verkstad var arbetslönen för en kostym 17 kr. Vid denna tidpunkt hade man dock börjat med att inräkna alla tillbehör till en kostym. Slagväv, foder, tråd och knappar, i arbetslönen. I slutet av 30 talet 35-40 kr. Början av 50 talet 55-60 kr, då ingick ej väst i detta priset. Då började man att upphöra att ha väst till kostymerna. Arbetslönen för en kostym i dag utan väst är 160 kr.

Att sy om och likaså ändra gamla plagg åtog han sig, detta var ~~XXX~~ dock ett arbete, som i regel fick utföras när det var tillfälle till detsamma. Kunder hade han såväl äldre, som yngre och nästan ur alla dåvarande samhällsgrupper. I första hand var det kunder från orten, men även ganska mycket från angränsande socknar och i vissa fall från längre bort liggande orter.

C.G. Algren började som lärning hos en härvarande skräddaremästare Karl Snell. Han fortsatte sedan hos en skräddare i Borås.

I Borås genomgick han också en tillskärarekurs. Utbildningstiden för en skräddare ^{är} i genomsnitt 7 år.

ACC. N:R M.16728:24

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

24

C.G. Algrens ~~fä~~ var stenarbetare, han var ofta ute på järnvägsbyggen. Han innehade också ett torpställe. Hans anseende, som ~~XXXX~~ skräddare gentemot andra hantverkare, får nog uttryckas, som så, att detta räknat med senare år, får anses för att vara i det närmaste jämnförbart. Hans umgängeskrets var i stort sett hans grannar vissa ungdomskamrater och även någon ur hans kundkrets, samt släktingar. Kalasen var också i stort sett, de som han var med på, som anordnades inom denna umgängeskrets. Förtroendeuppdrag hade han. Han var kommunalfullmäktige under en 4 årsperiod. Under 40 talet tillhörde han kyrkorådet och var under en 4 årsperiod kyrkovärd. Under ganska många år hade han jordbruk, som bisyssla. Bisyssla är väl ej rätta uttrycket för detta, för han utförde all drig själv något arbete vid jordbruket. Han hade arrenderat några tunnland jord, han hade i regel 2 kor, gris och några höns. All körning som erfordrades för jordbruket lejde han för och lika så det mesta av det andra arbetet i slätter och skörd. När barnen växte upp och blev så stora så de kunde arbeta fick de göra vad de dugde till med jordbruksarbetet. Anledningen till att han hade detta jordbruk var, att han hade en stor familj. Han hade 8 st. barn, plus några gesäller, som skulle ha mat och logi.

ACC. N:R M. 16728:25.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

25,

I början på 20 talet köpte han ett skogsmarksområde, som förut tillhört en gård här i byn. Den dåvarande ägaren av gården sålde all skog på sin mark med avverkningsrätt under åren 1914-19. Han sålde sedan gården till en dåvarande arrendator å densamma, denne ville dock ej köpa skogsmarken, som då till största delen var kalmark. C.G. Algren köpte då densamma. Han låt röja och plantera den och iordningställde även en betesvall. Han hade sedan kvar denna mark till i början av 50 talet, då han sålde den till kommunen.

Anlitaandet av skräddare här på orten förr och nu, är en fantastisk skillnad. Som jag förut omnämnt var här under några år 3st. fasta verstädere, som väl sammanlagt hade 8-10 skräddare, nu är här en och han hans kundkrets omfattar ett betydligt större område, än vad de hade sammanlagt. Under mitten eller slutet av 20 talet började avmattningen att bli märkbar. Största orsakerna torde ha varit den då tilltagande konfektionens och samtidigt med denna bristande arbetskraft. Pojkarna som då tänkt sig att bli skräddare ville ej genomgå den långa utbildningstiden, de sökte sig annat arbete eller gick direkt till konfektionens, där utbildningstiden ej var så lång, de kunde då på kortare tid få betalt för sitt arbete.

ACC. N:R M. 16728:26.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

26

arbete. Det fanns också fullt utbildade skräddare, som under denna tid övergick till konfektion. I Svenljunga och Elvsered, dessa samhällen är båda belägna 2 mil härifrån, började med syfakriker under början av 20 talet. De sydde bland annat herrkonfektion. Båda dessa sydde också herrkläder, som var en blandning av beställningsskrädderi och konfektion. Man kunde där få sytt en kostym måttbestäld. Två av C.G. Algrens fullt utbildade skräddare övergick till att sy vid dessa fabriker. De blev där rockskräddare. De sydde där på ackord, hade ett vist belopp för varje färdigsydd rock. De tjänade mer på detta, det gick fortare att sy ~~på~~ på detta sätt än vad det gjorde i det rena beställningsherrskrädderiet. Det var nog i första hand ytterplagg, sommaröverrockar, regnkapör, m, m, som var de mest köpta plaggen av konfektion här på orten. Det var mest av de yngre kunderna, som slutade först, såväl från de mer, som mindre välbärgade. Men också många av de yngre fortsatte med att skräddarebeställa sina kläder.

Som väl framgår av mina uppteckningar har en son till C.G. Algren skrädderirörelse här i Kyrkbyn. ~~XXXXX~~ I grannsocknen Kalv finns också en skräddare. För övrigt finns det ej någon skräddare i de övriga grannsocknarna. Förutom skrädderiet har den nuvarande

ACC. N:R M. 16728:27

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

27 —

skräddaren manufaktur och kortvaruaffär. Denna affär skötes i huvudsak av hans fru. Han säljer också konfektionssydda plagg av skilda slag. Hans verksamhetsområde är nu ganska så omfattande. Det finns dock ännu många, som blott vill ha skräddaresydda kläder.

Sömmerskor.

När man i fråga om kvinnokläder började att använda sömmerska i stället för skräddare, torde för orten här, ligga ganska långt tillbaka i tiden. Självt minns jag ingenting om detta, och ej heller de äldre personer, som jag har frågat. Sömmerskor har det funnits så länge någon nu kan minnas. Huruvida de första sömmerskorna var födda här på orten eller om de kom från någon annan trakt, har jag ej kunnat få någon bestämd uppgift om. Men det troliga är att de var härifrån eller från någon näraliggande ort. Sömmerskorna var såväl gifta, som ogifta. Något direkt annat arbete förutom skötseln av sitt hem, hade de ej. Det fanns också yngre ogifta sömmerskor, som bodde i sitt hem och ej behövde att deltaga så mycket i hemmets skötsel, dessa kunde mera i sin helhet ägna sig åt sömnaden. Det fanns också sömmerskor, som ägnade sig

ACC. N:R M. 16728:28.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

28

åt att sy manskläder, helt eller delvis. Hustrun till en smedmästare Andén på Mölneby-Gård sydde mans och pojkläder. Det var i slutet av 1800 talet. De flyttade från Mölneby 1894. En fru Alexandersson sydde också pojkar och manskläder. Om hon sydde rockar till män var ej berättaren så säker på, men troligen var det så. Till pojkar sydde hon även rockar. Berättaren hade själv i pojksåren kläder, som hon hade sytt. En fröken Lena Tobiasson sydde också mansbyxor, men det var troligen endast byxor, som hon sydde. Det har jag själv sett byxor, som hon sytt och även av henne blivit erbjuden att få sytt byxor, det var 1924. Hon fortsatte med att sy byxor till i slutet av 20 talet. Sådana ~~XXXXX~~ sömmerskor som hade barn själva, sydde givetvis åt dem. Var de kunniga med att sy pojkläder sydde de också åt dem. Åldersgruppen kan räknas till förra fyllda 13-14 år, i vissa undagtagsfall ett par år äldre. Lappning och lagning gjorde väl i stort sett husmödrarna själva. Linnesömnad utfördes av sömmerskorna men även av husmödrarna själva. De husmödrar, som var mindre kunniga med att sy kunde dock få hjälp med tillskärningen av en sömmerska. I stort sett var det alla samhällsgrupper, som anlätade sömmerska. Det kunde dock förekomma att det blev en viss skillnad på detta. Om det var en

sömmerska, som var erkänd för att vara en bra sådan, hade mera utbildning i yrket, än vad kanske de andra hade och kanske också var något dyrare med arbetslönen, blev hon ofta mera anlita av de s, k, högre samhällsgrupperna. Det var också ofta så att de, som ha da börjat med en sömmerska fortsatta med denna. Det blev en viss bekantskap och kännedom om fodringar m, m, emellan kunden och sömmerskan. Sömmerskor, som gått ikring i hemmen och sytt var mycket vanligt förekommande här förr. Jag vet att det i mera enskilda fall förekom här för endast några år tillbaka, och kanske förekommer det ännu idag. I slutet av 20 talet var det en sömmerska som öppnade en fast syverkstad här i byn. Vad jag har kunnat få uppgift om och vad jag själv vet var hon den första här på platsen, som uteslutande arbetade hemma. Hon hade innan dess också varit ambulerande sömmerska. Hon genomgick också en utbildningskurs innan hon började med den fasta verksamheten. Sedan hon började med denna gick hon ej ikring i hemmen och sydde. Hon liksom skräddarna tillhandahöll tyger och tillbehör, men sydde även åt kunder, som själva hade tyg med sig. Skillnaden i arbetsåtgången blev mera efter kunnighet. En del sömmerskor hade mera specialicerat sig på t, e, x, klädningar, någon hade mera specialice-

ACC. N:R

M. 16728:30.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

rat sig på kappor och också de, som ^{sydde} alla kvinnokläder. Nämnda söm-
merska, som här började med uteslutande hemsömnad-Fru Sigrid Hallin
sydde de mästa av de förekommande kvinnoopluggen. Skillnaden av
de här båda verksamhetsformerna var i stort sett lika med de am-
bulerande och fasta skräddarna. De ambulerande sömmerskorna ha-
de likt, som skräddarna mat och logi hos kunden. En viss skillnad
blev det dock med anledning av att sömmerskorna gick ikring i
hemmen betydligt längre fram i tiden än vad skräddarna gjorde.
Många av sömerskorna hade då syklar och om de ej hade för långt
hem och vädred var bra, kunde de sykla hem om kvällarna. Annars
var det brukligt att de hämtades och kördes hem. I slutet av 10
och början av 20 talet har jag själv hämtat och kört hem sömmers-
kor, då med hästskjuts. Per telefon har jag nu talat med en söm-
merska, som jag hade kännedom om att hon sytt såväl ~~xxxx~~ hemma,
som ute i bygden. Hon omtala att hon till blott för några år se-
dan brukade att vara på gården Mölneby och sy åt damerna där.
Kundkrets och verksamhetsområde för både den ambulerande och fas-
ta verksamheten för sömmerskor här i bygden, var ungefär lika, som
skrädderiet. Modejournaler anskaffades när sådana började att
finnas, provning förekom. Priser kan jag ej ange av den anledningen

ACC. N:R M. 16728:3/.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

34.

att det ej finns någon av de gamla sömmerskorna kvar, så att det går att få några priser från gamla ambulerande tiden. Umgänge var grannar, bekanta och släktingar. Det var ingen skillnad i detta fall, jämfört med andra yrkesgrupper. Utbildningen var likadant, som med skräddarna, altså olika. Någon hade arbetat på någon syateljé i stan eller större samhälle och sedan börjat egen verksamhet. Andra hade arbetat som elever hos någon sömmerska här i trakten och liksom sina manliga kolleger fått genomgå en viss lärlingstid. Stora förändringar har också inträffat på detta område sedan konfektionen helt slog igenom. Konfektionsaffärerna saluför ju allt inom såväl barn, som damkläder. Liksom vissa herrar, finns det också damer, som fortfarande vill ha sytt beställningssydda kläder. Det finns en sömmerska här i kyrkbyn och som förutom att hon också är slöjdlärlarinna har fullt upp med att sy. Under senare år har det sedan ganska längen funnits en till, som bor en 6-7 km, från kyrkbyn. Tills för några år tillbaka hade hon mycket att göra, under några år hade hon också en dotter till hjälp. Hon är gammal nu och torde ej längre ha någon vidare verksamhet.

Familjemedlemmarnas klädsömnad.

Vad som angår denna form av sömnad har jag talat med några stycken äldre husmödrar, som minnes tiden tillbaka till några år inpå 1900 talets början. Från 1915 räknat minns jag det också själv. I den mån, som husmor var kunnig med att sy, sydde hon till sig själv och familjemedlemmarna. Det var också vanligt att när flickorna blev så gamla att de kunde vara mor behjälplig med detta, så fick de hjälpa till. Det var dock en stor skillnad med denna sömnad i de olika hemmen. En del husmödrar hade före sitt giftermål kanske mera sysslat med sömnad än andra och då var det givetvis ett plus för dem. Det fanns också husmödrar, som hade olika med tid till att syssla med sömnad. Kunnigheten spelade dock givetvis den största rollen. Med undantag av det fåtal kvinnor, som sydde manskläder, förekom ej detta av någon husmor. Om husmodern ej var något nämnvärt kunnig, var det de enklaste av kvinno och barnkläder, som blev sydda på detta sätt. Det fanns många av tjänsteflickorna, som sydde, åtminstone de enklaste av sina plagg själva. Vissa husmödrar och även tjänsteflickor kunde också av sömmerskor få hjälp med tillskärningen och bliva undervisade hur en viss detalj skulle sys och utförde det sedan själva.

ACC. N:R M.16728:33.

FOLKLIVS-
ARKIVET
33 LUND.

I stort sett var det åt sig själva, som tjänsteflickorna sydde.
~~XXXXXXXXXXXXXX~~ Om man räknar med 1900 talets början och några
år framåt, så fanns det tyg att köpa i de fasta affärerna. Det
förekom också kringresande tyghandlare och det fanns även tyg-
handlare på marknaderna. Före och även under denna och fram till
första världskrigets år, hade man mycket själv av hemvävt tyg.
Om man räknar med åren 1900-15 så fanns det väl ej symaskin i var-
je hem, men dock i ganska många. Att flera familjer ägt en symaskin
gemensamt känner jag eller mina berättare ej till. Men det före-
kom att man lånade symaskin och kontant ersatte för lånet eller
med genlån av annat redskap eller gengäld av annat slag ersatte
lånet. Före symaskinernas tid fick allt av sömnad ske för hand
även större klädesplagg. Men vissa större plagg fick även sys
för hand, sedan dessa kommit. De första symaskinerna var ej så
~~XXXX~~ sortiment av. Pälsar och särskilt grova tyger fick då också
sys för hand. Det ansågs nog ganska allmänt att flickor borde lä-
ra att sy, åtminstone enkla plagg. Det förekom ganska allmänt att
bindning och stickning av strumpor och vantar förekom till husbe-
hov. Bindning var vanligast förekommande om man räknar med mera
äldre tid. Att sy vantar-sy vantar-av yllegarn var också mycket

ACC. N:R M. 16728:34.

FOLKLIVS-
ARKIVET
32 LUND

förekommande. Även detta handarbete kunde utföras mycket olika av de som var mer eller mindre skickliga. Detta såväl, som kardning spinning, bindning och virkning utfördes till största delen till husbehov, men också som arbete åt andra. Det var ofta ensamstående kvinnor, som utförde sådana arbeten för sitt uppehälle. En del av de gamla var fantas~~st~~igt skickliga i dessa handarbeten. Här i byn bodde en gumma, som hade till vana att sticka när hon gick på vägarna. Om hon skulle gå till något grannställe för att hälsa på, gå till affärerna m.m., så stickade hon på en strumpa eller annat plagg. Hos denna gumma och hennes man bodde en dotterdotter, hon hade lärt sin mormor att sitta på pakethållaren bak på sykeln. Hon körde henne på detta sätt om hon skulle något längre väg. Hon stickade även när hon satt där och åkade. Någon fanns väl, som hade och har stickmaskin, men jag tror knappast att den från början var avsedd endast för husbehovsstickning. I början och under 20 talet var det en del personer här, som började med hemstickning åt firmor. Dessa firmor lämnade ut maskinerna på avbetalning. När dessa avbetalningar var fullgjorda, var maskinen deras. Om man räknar med 1900 talets första år, så fanns det ej många pojkar eller vuxna män, som befattade sig med sömnads eller stick-

ACC. N:R M. 16728:35

FOLKLIVS-
ARKIVET
J S LUND

ningsarbeten. Något av lappning och lagning av vissa plagg förekom väl att en del män företog sig. Jag mins själv att när jag var kommen till en vuxen ålder så försökte jag mig på sådana uppgifter, med mer eller mindre lyckad framgång. Om det ej ansågs för att vara direkt opassande för män att utföra sådana handarbeten så tangerade det dock gränsen för detsamma. I varje fall ansågs det ej för att vara något mansarbete. I slutet av 20 och början av 30 talet var det dock rätt många pojkar och män, som började att lära sig dessa, förut så typiska kvinnoarbete. Men då började ju också den förut hårda gränsdragningen emellan mans och kvinnoarbeten, såväl på detta som på alla andra områden att försvinna. Några särskilda uttryck angående denna inställning till de i äldre tider ansedda kvinnoarbetena, som utfördes av män, har jag ej hört något om. En förändring, som har inträffat angående husbehovssömnad nu mot förr är, att det numera finns en symaskin i varje hem. Det flickorna får lära sig av slöjd i skolan, torde också vara ganska stor skillnad till det bättre, mot förr. Jag föreställer mig att det sys mera av husbehovssömnad nu än förr, men det skall också vara så mycket mera även av sådant, nu mot förr. Däremot torde det förekomma mindre av vissa finare handarbeten, som

ACC. N:R M. 16728:36.

FOLKLIVS-
ARKIVET

36 LUND

brodering virkning m.m. Detta utfördes mycket av flickorna förr, det minns jag från föräldrahemmet. Det fanns inga bilar då att komma ut och åka i om kvällarna, ej heller någon t. v. att se på. Stickning av strumpor och vantar förekom mera i äldre tid än nu. Men däremot torde det förekomma mera av stickning av jumpers, herrtröjor m.m., nu än förr.

Konfektion.

Under mina barnår och i början av min ungdomstid, gick det ej att köpa färdiga kläder av någon sort här på orten. Det var ej förrän några år inpå 20 talet, som det salufördes sådana här. De första plaggen var i huvudsak till herrar. Blåblusar, blåbyxor, storvästar, byxor av skilda slag för såväl vardags, som helgdags bruk. Dessa artiklar samt strumpor av grövre och finare tillverkning till såväl damer, som herrar, samt massor av småartiklar brukade kringförande försäljare (gårdfariehandlare) att saluföra. Skrädare C.G. Algren började också under 20 talet att saluföra regnkappor och sommaröverplagg av skilda slag. Några kostymer i sin helhet fanns ej här på

ACC. N:R M. 16728:37.

FOLKLIVS-
ARKIVET

87. LUND

platsen förrän nu under senare år. Skräddare Algren tog dock hem sådana på beställning. Det var i huvudsak så, att om han ej hann med att sy åt en kund, som nödvändigt ville ha ett plagg till ett vist tillfälle, så tog han sedvanligt mått på kunden och bestälde plagget hos en firma i Borås. Det förekom dock ej ofta och troligt var det endast vinteröverrockar. Hans son Bengt Algren var för ung då och mins ej med säkerhet hur det var med detta. Att kunna köpa per postorder är också senare tiders möjligheter. Jag tror dock ej att det förekommer i någon vidare utsträckning här på orten. Det finns en sådan affär här i byn och ännu mera av sådana öppna affärer i de kringliggande orterna. Om man räknar med åren från sekelskiftet till 1920 talets början, minns jag ej någon postorderkatalog mer än från Åhlén-Holm och en firma till, som jag ej minns namnet på. Vad jag kan minnas förde ej dessa firmor några konfektionsvaror av klädesplagg. Förut i uppteckningarna nämnda syfabriker i Svenlunda och Elvsered som också hade öppna ~~kun~~ affärer, var de första här av kringliggande orter, som saluförde färdigsydda kläder. Beställningssytt och hemsytt ansågs för att vara såväl

ACC. N:R M. 16728:38.

FOLKLIVS-
ARKIVET
38 LUND

finare, som bättre än konfektionssytt. Från början var också konfektionssömnaden betydligt mycket sämre än vad den senare blev och är av i dag. Jag tror ej att det var någon särskild socialgrupp, som använde mer av konfektionssydda kläder, än någon annan. Möjligt är dock att de äldre inom de högre socialgrupperna, mindre än desamma ur de lägre, köpte konfektionssydda kläder. De som hade oformliga kroppar på ett eller ~~XXXX~~ sätt, hade också svårt att få de konfektionssydda kläderna att passa. För dem var det och är bättre med beställda. Om man räknar med konfektionens genombrott här från mitten av 20 talet, så var det i regel de yngre från alla samhällsklasser, som började att köpa konfektionssytt. Konfektionen hade då nyare och mera snittfulla modeller. Undan för undan har dock alla mer och mer övergått till konfektionen. I dagens läge är det ju också nödvändigt, det finns ett så litet antal av beställningsskrädderier kvar. Inställningen till konfektionen blev med tiden allt bättre och bättre allt eftersom kvaliteten på denna sömnad blev bättre. Men ännu finns det många, som när de skall ha en bättre kostym, skräddarbeställer densamma. Fritidskläder av skilda plagg samt kläder

ACC. N:R M. 16728:39.

till vardags köpes numera konfektionssytt av så gott som alla.

FOLKLIVS-
ARKIVET

39 LUND